

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

« Ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε (Κύριε).»

(Ψαλμ. ΡΙΗ' 164)

*« Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε,
ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.»* (Α' Θεσ. Ε' 17-18)

*« Μνημονευτέον γὰρ Θεοῦ μᾶλλον
ἢ ἀναπνευστέον, ὡς ὁ Θεολόγος ἔφη Γρηγόριος.»*

(Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος, Ρ.Γ. 55, 703)

Ἡ προσευχὴ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἐκ Θεοῦ ἔμφυτον ψυχικὴν ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπικοινωνῆ μετ' Αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ εἶναι πανανθρωπίνως μαρτυρούμενον· ὅλοι οἱ ἄνθρωποι προσεύχονται. Δὲν προσεύχονται ὅμως ὅλοι εἰς τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, οὔτε ὅλοι προσεύχονται ἀληθῶς εἰς τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἢ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ μεριμνᾷ ὥστε νὰ γνωρίσουν οἱ ἄνθρωποι τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν (Ἰωάν. ΙΖ' 3), καὶ νὰ μάθουν τὸν ἀληθινὸν τρόπον τῆς προσευχῆς, διὰ νὰ μὴν προσεύχονται εἰδωλολατρικῶς, οὔτε ἀσεβῶς οὔτε ἀκερδῶς ὡς ὁ Κάϊν ἢ ὁ Ἰούδας.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ, δημιουργήμα σύνθετον μετ' σῶμα ὑλικὸν καὶ ψυχὴν ἄϋλον. Καὶ

διὰ μὲν τὴν ἐπιβίωσιν καὶ ὑγίαν τοῦ σώματός του, τὴν ὑλικήν, ἔχουν τεθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νόμοι φυσικοί: Χωρὶς τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν διατροφήν, λόγου χάριν, εἶναι ὀργανικῶς ἀδύνατον νὰ συνεχίσῃ νὰ ἐπιβιώνῃ τὸ σῶμα. Διὰ δὲ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ ὑγίαν τῆς ψυχῆς ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νόμοι ἄυλοι, πνευματικοί: Χωρὶς τὴν γνῶσιν τῆς Ἀληθείας, χωρὶς τὴν ἀγάπην διὰ τὴν Ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, καὶ χωρὶς τὴν ἐπιθυμίαν διὰ τὴν Αἰώνιον Ζωήν, ἡ ψυχὴ εἶναι νεκρὰ καὶ δὲν δύναται νὰ λογισθῆ ζῶσα. Ὅλα αὐτὰ βεβαιώνονται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος χωρὶς μεταφυσικὰς ἀνησυχίας.

Ἡ ψυχὴ βεβαίως, ὡς ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα καὶ πολυτιμωτέρα τοῦ ὑλικοῦ σώματος, χρῆζει σπουδαιότερας προσοχῆς. Περὶ αὐτῆς ὁ Κύριος μᾶς λέγει: **«τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδίσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;»** (Ματθ. ΙΣΤ' 26).

Ὅσην φυσικὴν ἀνάγκην ἀναπνοῆς καὶ διατροφῆς ἔχει τὸ ὑλικὸν σῶμα διὰ νὰ ἐπιζήσῃ, τόσην καὶ περισσοτέραν πνευματικὴν ἀνάγκην προσευχῆς ἔχει ἡ ἄυλος ψυχὴ διὰ νὰ ἐπιζήσῃ, διότι ἡ προσευχὴ εἶναι ἐκ φύσεως ἡ ἰδικὴ τῆς τροφῆ καὶ ἀναπνοῆς: **«Εἵπερ ἄρτος Ἀγγέλων λόγος, ᾧ ψυχαὶ τρέφονται καὶ ποτίζονται Θεὸν πεινῶσαι, καὶ ζητοῦσαι τροφήν οὐ ρέουσιν οὐδ' ἀπιούσιν, ἀλλ' αἰεὶ μένουσιν»** (Ἅγιος

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, «*Εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον Ἐπιτάφιος*» P.G. 36, 545B).

Καὶ ὅπως, ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀναπνέη καὶ δὲν τρέφεται, τὸ σῶμά του ἀποθνήσκει ὑλικῶς, οὕτω καὶ ὅταν δὲν προσεύχεται, ἡ ψυχὴ του στερεῖται πνευματικῆς τροφῆς καὶ ἀναπνοῆς, καὶ νεκροῦται καὶ ἀποθνήσκει πνευματικῶς.

Ὁ Θάνατος, κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον Διδασκαλίαν, εἶναι δύο εἰδῶν: **α) ὁ σωματικός**, ἥτοι ὁ βιολογικὸς θάνατος, ὁ **χωρισμὸς** δηλαδὴ τοῦ σώματος ἀπὸ τὴν ψυχὴν, καὶ **β) ὁ ψυχικός** θάνατος, ἥτοι ὁ πνευματικὸς θάνατος, ὁ **χωρισμὸς** δηλαδὴ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος συμβαίνει πρὶν ὁ ἄνθρωπος ἀποθάνῃ σωματικῶς καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ χειρότερος θάνατος.

Χωρίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅταν εἶναι ἄθεος, ὅταν δὲν πιστεύῃ εἰς τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ, ὅταν εὐρίσκεται ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας Του ὡς ἀλλόθρησκος ἢ αἰρετικὸς, ὅταν διακόπη τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπικοινωνίαν, ὅταν παραβαίῃ τὰς ἐντολάς Του καὶ διαπράττῃ ἁμαρτίας καὶ ἐγκλήματα, καὶ γενικῶς ὅταν ἡ ζωὴ του δὲν ἐκφράζῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπανασυνδέσεως μετὰ τὸν Θεὸν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς μετανοίας, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιστροφῆς, τὰ ὁποῖα βοηθοῦν διὰ τὴν συνεχή κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Βασικὸς, ἀκατάπαυστος, μόνιμος, ἀκόρεστος καὶ κύριος τρόπος ἐπικοινωνίας

μέ τόν Θεόν εἶναι ἡ Προσευχή: *«Προσευχή ἐστὶν ἀνάβασις νοῦς πρὸς Θεόν ἢ αἰτήσις τῶν προσηκόντων παρὰ Θεοῦ»* (Ἅγιος Ἰωάννης Δαμασκηνός, P.G. 94, 1089C). Τὸ δὲ νὰ αἰτῶμεν παρὰ Θεοῦ εἶναι εὐπρόσδεκτον εἰς τὸν Θεόν: *«Καὶ πάντα ὅσα ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε»* (Ματθ. ΚΑ΄ 22). Προσευχόμεθα δὲ διὰ νὰ λάβωμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ κτιστὰ καὶ φθαρτὰ πρὸς χρείαν τοῦ ματαίου βίου, ἀλλὰ πρωτίστως καὶ κυρίως τὰ ἀφθαρτα, τὴν οἰκειότητα μετὸν Θεόν, τὴν ἐγγύτητα μετὸν Θεόν, τὴν κατοίκησιν ἐν τῷ Θεῷ: *«Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ»* (Ἐφεσ. Β΄ 19), καὶ πάλιν: *«Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἄρνιον»* (Ἄποκ. ΚΑ΄ 22).

Ἡ Προσευχή εἶναι ἰσχυρὰ ὅταν γίνεται μετὰ πίστιν, ἀγάπην, ἐλπίδα καὶ κυρίως μετὰ φόβον Θεοῦ, διότι *«Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου»* (Ψαλμ. ΡΙ΄ 10 & Παρ. Σολ. Α΄ 7). *«εὐχέσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη»* (Ἰακ. Ε΄ 16). *«Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν»* (Ματθ. ΙΖ΄ 20). Προσεύχεται ὁ πιστός, καὶ τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἐλπυζομένου ἀπολαμβάνει.

Διὰ τῆς προσευχῆς ὁ ἄνθρωπος ὁμιλεῖ ἀμέσως μετὸν Θεόν: «*Ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου*» (Ψαλμ. ΡΙΗ΄ 164). «*Σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ Πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὡσπερ οἱ ἔθνη· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται*» (Ματθ. ΣΤ΄ 6-7).

Διὰ τῆς προσευχῆς ὁ ἄνθρωπος ὁμιλεῖ μετὸν Θεὸν ὡς υἱὸς πρὸς πατέρα: «*οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς...*» (Ματθ. ΣΤ΄ 9).

Διὰ τῆς προσευχῆς λαμβάνομεν τῶν αἰτημάτων τὴν ἐκπλήρωσιν: «*Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καὶ εὕρησете, κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται*» (Ματθ. Ζ΄ 7-8).

Διὰ τῆς προσευχῆς συντρίβονται τὰ βέλη τῶν ὀρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν: «*Οὗτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλεσόμεθα. Αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσαν, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν*» (Ψαλμ. ΙΘ΄ 8-9).

Διὰ τῆς προσευχῆς ἀποκτῶνται αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ οὐράνια χαρίσματα: «*Πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἐκ σοῦ τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων*» (Ὁπισθάμβωνος Εὐχὴ τῆς Θείας Λειτουργίας).

Διὰ τῆς προσευχῆς ἐνεργοῦνται ὑπερφυεῖς θερα-
πειαί: «*Ἦκουσα τῆς προσευχῆς σου, εἶδον τὰ δάκρυνά
σου· ἰδοὺ ἐγὼ ἰάσομαί σε*» (Δ' Βασιλ. Κ' 5).

Διὰ τῆς προσευχῆς δεσμὰ ἀτεκνίας λύονται: «*Εἰ-
σηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ
γεννήσει υἰόν σοι*» (Λουκ. Α' 13).

Διὰ τῆς προσευχῆς ἀποκτᾶται ἐλευθερία ἐκ δεσμῶν
καὶ φυλακῆς: «*Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυ-
λακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς Ἐκ-
κλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ*» (Πράξ. ΙΒ' 5).

Διὰ τῆς προσευχῆς μεγαλύνεται ὁ Κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὑποτάσσεται πᾶσα κτίσις: «*ἵνα
ἐν τῷ Ὄνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων
καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων...*» (Φιλιπ. Β' 10).

Διὰ τῆς προσευχῆς τελοῦνται ὑπερφυῆ θαύματα
καὶ πραγματοποιοῦνται σημεῖα καὶ τέρατα, ὅπως ἐπὶ
τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ κατῆλθε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ
βροχὴ παρὰ νεφέλης: «*ἐπάκουσόν μου, Κύριε, ἐπά-
κουσόν μου ἐν πυρί... καὶ ἔπεσε πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ... καὶ ἔκυψεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἔθηκε τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ἀνὰ μέσον τῶν γονάτων αὐτοῦ...
καὶ ἐγένετο ὑετὸς μέγας*» (Γ' Βασ. ΙΗ' 37-38, 42-45).

Διὰ τῆς προσευχῆς καὶ νεκροὶ ἀνίστανται, ὅπως
ὑπὸ τῶν Προφητῶν Ἡλιοῦ καὶ Ἐλισσαίου, καὶ ὑπὸ
τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου: «*ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ
Πέτρος θεῖς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας
πρὸς τὸ σῶμα εἶπε· Ταβιθά, ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξε*

τούς ὀφθαλμούς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισε» (Πράξ. Θ' 40).

Διὰ τῆς προσευχῆς οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες ἐποίησαν μεγάλα τῆς πίστεως κατορθώματα: *«ὅτι ἐν σώματι θνητῷ τὸν ἀσώματον ἐχθρὸν τῇ δυνάμει τοῦ Σταυροῦ... ἐνίκησαν ἀοράτως»* (Τροπάριον εἰς Ἁγίους Μάρτυρας).

Διὰ τῆς προσευχῆς καθαρίζεται ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά ἀπὸ τὰς πονηρίας τοῦ κόσμου: *«Προσευχῇ... βίον διεφθαρμένον ἐπανόρθωσεν ὀξέως»* (Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος, P.G. 50, 785-786).

Διὰ τῆς προσευχῆς ὁ ἄνθρωπος τυγχάνει τῆς σωτηρίας του: *«Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται»* (Ἰωήλ Γ' 5).

Διὰ τῆς προσευχῆς ὁ ἄνθρωπος γίνεται φύλαξ τῶν Ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ναὸς τοῦ Θεοῦ, ὥστε αὐτὴ αὐτὴ ἡ ὑπερούσιος Ἁγία Τριάς, ὁ Θεός—Πατήρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα—ἔρχεται καὶ κατασκηνώνει καὶ μονὴν ποιεῖ εἰς τοὺς ἀγαπῶντας Αὐτόν: *«καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν»* (Ἰωάν. ΙΔ' 23).

Διὰ τῆς προσευχῆς παρέχονται πάντα τὰ ἀγαθὰ, ὅπως ἡ προσοχὴ τοῦ νοός, ἡ μετάνοια, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγιότης, ἡ μετὰ τῶν Ἀγγέλων πολιτεία, *ἢ κατὰ Χάριν Θέωσις*, ἡ αἰώνιος μετὰ Θεοῦ συμβίωσις: *«προσευχῆς δὲ κοινὸν ἔργον Ἀγγέλων ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπων... Αὕτη σε χωρίζει τῶν ἀλόγων, αὕτη συνάπτει τοῖς Ἀγγέλοις·*

ταχέως δέ τις εἰς τὴν ἐκείνων μεταστήσεται πολιτείαν, καὶ βίον, καὶ δίαιταν, καὶ τιμὴν, καὶ εὐγένειαν, καὶ σοφίαν, καὶ σύνεσιν» (Ἅγιος Χρυσόστομος, P.G. 50, 779-780).

Διὰ τῆς προσευχῆς ἀνοίγονται οἱ Οὐρανοὶ καὶ σκορπίζονται Χάριτες εἰς τὴν κτίσιν.

Διὰ τῆς προσευχῆς κλείνονται αἱ πύλαι τῆς Κολάσεως καὶ δένονται δεσμοὶς οἱ δαίμονες.

Διὰ τῆς προσευχῆς τελοῦνται ἐπὶ τῆς γῆς ὅλα τὰ Ἱερὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ προσευχή εἶναι μνήμη Θεοῦ διὰ τῆς ὁποίας οἱ γηγενεῖς ζωοποιοῦνται καὶ σοφοποιοῦνται, καθίστανται Ἅγιοι, γίνονται κατὰ Χάριν θεοί. Διὰ τοῦτο, «*Μνημονευτέον γὰρ Θεοῦ μᾶλλον ἢ ἀναπνευστέον, ὡς ὁ Θεολόγος ἔφη Γρηγόριος*» (Ἅγιος Χρυσόστομος, Ἑρμηνεία εἰς τὸν Ψαλμὸν ΡΗ', P.G. 55, 703).

Ἡ προσευχή εἶναι πνοὴ Πνεύματος Ἁγίου ἡ ὁποία ἀνοίγει τὰς Πύλας τοῦ Παραδείσου. «*Ζητοῦντες δὲ ἔλεος, ἐν ταπεινῇ καὶ ἐλεεινῇ καρδίᾳ ζητεῖτε, καὶ βοᾶτε ἀπὸ πρωτῆ ἕως ἑσπέρας, εἰ δυνατόν, καὶ ὄλην τὴν νύκτα, τό, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησον ἡμᾶς· καὶ βιάσασθε τὸν νοῦν ὑμῶν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον ἕως θανάτου*» (Ἅγιος Ἰ. Χρυσόστομος, P.G. 60, 752).

Ἡ προσευχή εἶναι ὄπλον εὐκαιρον κατὰ τῶν παθῶν καὶ τοῦ Διαβόλου, νίκη οὐράνιος, κέρδος αἰώνιον: «*Ἰησοῦ ὀνόματι μάστιζε πολεμίους· οὐ γὰρ ἔστιν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἰσχυρότερον*

ὄπλον» (Ἅγιος Ἰωάννης Σιναΐτης, *Κλίμαξ*, Λόγος Κ' παρ. 7, P.G. 88, 945C).

Ἡ προσευχή εἶναι τείχος καὶ ὀχύρωμα ἔναντι τῶν πειρασμῶν, καὶ τοῦτο κατὰ τὸ ἀκαθαίρετον πρόσταγμα τὸ Δεσποτικόν: **«γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν»** (Ματθ. ΚΣΤ' 41).

Ἡ προσευχή συμβάλλει εἰς τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦς, εἰς τὴν ἀγαθότητα τῆς προαιρέσεως, εἰς τὴν εὐθύτητα τῶν ἐπιθυμιῶν, ἐν αἷς μόνον ἔλκεται ἡ Θεία Χάρις καὶ ζεῖ ἡ ψυχή.

Ἅλλα τὰ ἀγαθὰ λογικὰ κτίσματα, ἀπὸ κτίσεως κόσμου, προσεύχονται εἰς τὸν Θεόν. Οἱ οὐράνιοι Ἄγγελοι ὑμνοῦν ἀκαταπαύστως, αἰνοῦν καὶ δοξολογοῦν τὸν Θεὸν αἰωνίως. Οἱ Ἅγιοι ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, οἱ Δίκαιοι, οἱ Πατριάρχαι καὶ οἱ Προφῆται, προσηύχοντο πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ Θεὸς ὠμίλει μετ' αὐτῶν. Ὁ Ἀδάμ, ὁ Ἄβελ, ὁ Ἐνώχ, ὁ Νῶε, ὁ Ἰώβ, ὁ Τωβίτ, ὁ Ἱερεὺς Μελχισεδέκ, ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰακώβ, ὁ Ἰωσήφ ὁ Πάγκαλος, ὁ Θεόπτης καὶ Προφήτης Μωυσῆς, ὁ Ἀρχιερεὺς Ἀαρών, ὁ Ἡσαΐας, ὁ Ἱερεμίας, ὁ Ἰεζεκιήλ, ὁ Δανιήλ, ὁ Ὠσηέ, ὁ Ἀμώς, ὁ Μιχαίας, ὁ Ἰωήλ, ὁ Ὀβδιού, ὁ Ἰωνᾶς, ὁ Ναούμ, ὁ Ἀμβακούμ, ὁ Σοφονίας, ὁ Ἀγγαῖος, ὁ Ζαχαρίας, ὁ Μαλαχίας, οἱ Τρεῖς Παῖδες οἱ ἐν Καμίνῳ, ὁ Σαμουήλ, οἱ Κριταί, ἡ Ρούθ, ἡ Ἰουδίθ, ἡ Ἐσθήρ, οἱ Μακκαβαῖοι, οἱ Θεοπάτορες Ἰωακείμ καὶ Ἄννα, οἱ γονεῖς τοῦ Προδρόμου Ζαχαρίας καὶ Ἐλισάβετ, ἡ Θεοτόκος

καὶ Ἀειπάρθενος Μαρία, ὁ Πρόδρομος, οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες, οἱ Θεοφόροι Πατέρες, οἱ Ἱεράρχαι, οἱ Ὅσοιοι καὶ Δίκαιοι, οἱ Μάρτυρες, ὅλα τὰ μέλη τοῦ Σώματος τῆς **ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ** ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ἐπώνυμοι καὶ ἀνώνυμοι, πρὸ καὶ μετὰ Χριστόν, **προσηύχοντο, προσεύχονται καὶ θὰ προσεύχονται**. Τὴν προσευχὴν ἐδίδαξε καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος ἐπροσηύχετο ὡς ἄνθρωπος. Πάντες οἱ ἐκ Θεοῦ θὰ προσεύχονται ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου τούτου καὶ μετὰ ἀπ' αὐτήν, εἰς τὴν **Θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν**, θὰ αἰνοῦν καὶ δοξολογοῦν τὸν Θεὸν αἰωνίως. Αὐτῶν ἡ προσευχὴ θυμίαμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ: **«Κύριε, ...κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου»** (Ψαλμ. ΡΜ΄ 1-2).

Ὡς παρὰ Θεοῦ λαβόντες τὴν ὑπαρξιν, παρὰ Θεοῦ καὶ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ζωὴν διὰ τῆς προσευχῆς ληψόμεθα. Ἐχει δὲ ἡ προσευχὴ τὴν μορφήν εὐχαριστίας ἢ δοξολογίας ἢ αἰτήσεως. Ἀποτελεῖ προσωπικὴν ἐπικοινωνίαν τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν, καὶ συνιστᾷ τὸ πρῶτον καὶ κύριον μέλημα κάθε λογικῆς ὑπάρξεως. Πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν πάντοτε ἡ ἀποστροφὴ ἡμῶν. Κατὰ τὴν τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου φωνήν, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πράγματι **«ἐκ Θεοῦ τε ἄρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι»** (Ἅγιος Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Ρ.Γ. 35, 408Α, καὶ Κανὼν Α΄ τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου). Ἄνευ δὲ τῆς προσευχῆς μακραίνει τοῦ

Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, αὐτονομεῖται ἐκ τοῦ ἀρχετύπου ἢ εἰκόν, φυγαδεύεται ἐκ τῆς Ἀληθείας ὁ νοῦς μὲ ὀλέθρια ἀποτελέσματα: «**Ὁ νοῦς ἀποστάς τῆς τοῦ Θεοῦ θεωρίας κατ' ἔννοιαν, ἢ δαίμων γίνεται ἢ κτήνος**» (Παλ - λάδιος, *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία*, κεφ. 98, P.G. 34, 1203D).

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἐβίωσαν τὸ Δανιτικόν, «**Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον Αὐτοῦ**» (Ψαλμ. PB' 1). Διδαχθέντες ἐξ ἰδίας νηπτικῆς ἐμπειρίας καὶ ἐλλάμψεως τοῦ Ἀκτίστου Θείου Φωτός, ἢ μᾶλλον **Θείῳ Πυρὶ θεωθέντες**, ἐδίδαξαν εἰς ἡμᾶς πόσον τελεσφορεῖ ἡ ἀδιάλειπτος νοερὰ προσευχή: ὡς ἡ ἀναπνοὴ τῷ σώματι οὕτω καὶ ἡ προσευχὴ τῇ ψυχῇ. Διό, οἱ ἱερῶς ἡσυχάζοντες, ὁμοῦ μὲ κάθε εἰσπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν, ἐκ καρδίας ἀνέπνεον τὴν εὐχὴν τοῦ Ἰησοῦ, τὸ «**Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν**», ὅπερ ἔστιν ἡ περίληψις τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ τὴν εὐχὴν τῆς Θεομητορος, τὸ «**Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς**».

Ὁ δὲ Προφητάναξ Δαβὶδ λέγει: «**Ἄσω τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ Θεῷ μου ἕως ὑπάροχον**» (Ψαλμ. ΡΓ' 33) καὶ «**ἐν παντὶ τόπῳ τῆς Δεσποτείας Αὐτοῦ· εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον**» (Ψαλμ. PB' 22).

Διὰ τὴν τρέφει ὅμως καὶ θάλπη καὶ φωτίζει τὴν ψυχὴν ἢ προσευχὴ, δὲν ἀρκεῖ νὰ τελεῖται μόνον σωματικῶς, χωρὶς νὰ ἐμβαπτίζεται εἰς αὐτὴν ἢ διάνοια καὶ ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ ἐντευξομένου. «**Ὁ τῷ στόματι μόνῳ προσευχόμενος, τῷ ἀέρι προσεύχεται καὶ οὐ**

τῷ Θεῷ. Ὁ γὰρ Θεὸς τῷ νῷ προσέχει καὶ οὐ τῇ λαλιᾷ ὡς οἱ ἄνθρωποι» (Ὅσιος Πέτρος Δαμασκηνός, Φιλοκαλία τόμ. Γ', Βιβλίον Α', Προοίμιον, στίχ. 17-19, Ε.Π.Ε. τόμ. 17, σελ. 32).

Ὅλον τὸ ἔργον τῆς Προσευχῆς εἰς τὴν Σωτηρίαν ἀποβλέπει. Ἡ Σωτηρία δὲ εἶναι ἀδύνατος ἄνευ θεώσεως, τῆς κατὰ Χάριν βεβαίως καὶ ὄχι κατ' οὐσίαν θεώσεως. Καὶ ἄλλον σκοπὸν ἢ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει, ἀλλ' εἰς τοῦτο μόνον ἀποβλέπει: **Νὰ γίνῃ ὁ ἄνθρωπος κατὰ Χάριν Θεός, «τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν»** (Πράξ. ΙΖ' 28).

«Δὲν εἶναι ἄλλη ἀρετὴ οὔτε ὑψηλότερα οὔτε ἀναγκαιότερα ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Προσευχὴν. Δὲν εἶναι ταύτης ἄλλη ἠψηλότερα· διὰ τί, ὅλαι μὲν αἱ ἄλλαι ἀρεταί, ἡ νηστεία, λέγω, ἡ ἀγρυπνία, ἡ χαμευνία, ἡ ἄσκησις, ἡ παρθενία, ἡ ἐλεημοσύνη, καὶ ὅλον τὸ ἐπίλοιπον χρυσοῦν γένος καὶ ὁ ἐναρμόνιος χορὸς καὶ ἡ οὐρανόπλοκος σειρὰ τῶν θεοειδῶν ἀρετῶν, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι μιμήματα Θεοῦ, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι κτήματα ἀναφαίρετα καὶ στολισμὸς ἀθάνατος τῶν ψυχῶν μὲ ὅλον τοῦτο, αὐταὶ δὲν ἐνώνουσι τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν Θεόν· ὄχι, ἀλλὰ μόνον κάμνουσι τὸν ἄνθρωπον ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ ἐνωθῇ. Ἡ Ἱερὰ ὅμως Προσευχὴ, αὐτὴ μόνη ἐνώνει· αὐτὴ μόνη συνάπτει τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν Θεόν, καὶ ἀντιστρόφως τὸν Θεὸν μὲ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀποτελεῖ τὰ δύο εἰς πνεῦμα ἓν. Μὲ τὸ νὰ εἶναι μία ἄμεσος ἔνωσις καὶ ἓνας σφικτὸς σύνδεσμος τοῦ

*Κτίστου μὲ τὰ λογικὰ κτίσματα· ἔτσι ὑψηγορεῖ ὁ... Θεσσαλονίκης... Γρηγόριος. Ἡ μὲν δι' ἀρετῶν κοινωνία, δι' ὁμοιότητα πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Θεοῦ ἐπιτήδειον τὸν σπουδαῖον πέφυκε παρασκευάζειν· οὐ μέντοι καὶ ἐνοῦν· ἡ δὲ τῆς εὐχῆς δύναμις, αὐτὴν ἱερουργεῖ καὶ τελεσιουργεῖ τὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ θεῖον ἀνάτασιν τε καὶ ἔνωσιν, σύνδεσμος οὖσα τῶν λογικῶν πρὸς τὸν Κτίσαντα κτισμάτων» (Ἅγιος Νικόδημος Ἄγιορείτης, *Προοίμιον Περὶ Προσευχῆς*).*

Διὰ τῆς Πίστεως καὶ τῶν Ἁγίων Μυστηρίων, τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς Θείας Κοινωνίας τοῦ Τιμίου Σώματος καὶ τοῦ Ἀχράντου Αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συντελεῖται ἡ κατὰ Χάριν Ἑνωσις μὲ τὸν Θεόν, ὥστε νὰ διακηρύσση ὁ Ἀπόστολος Παῦλος **«ὅτι μέλη ἐσμέν τοῦ Σώματος Αὐτοῦ ἐκ τῆς Σαρκὸς Αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν Ὑστέων Αὐτοῦ»** (Ἐφεσ. Ε' 30).

Προσευχὴν οὖν ἐκ γῆς νῦν προθύμως ὑψώσωμεν καί, ὅτε ἐκ τῆς **Στρατευομένης** τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας εἰς τὴν **Θριαμβεύουσαν** ἐν οὐρανοῖς μετατεθῶμεν, σὺν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν τῇ κοινῇ ἀναστάσει ὑψωθέντες, πάλιν ἐν προσευχῇ καὶ ὑμνολογίᾳ καὶ αἴνοις καὶ Δοξολογίᾳ ἀκαταπαύστῳ εὐρεθῶμεν, **«ἀπὸ Δόξης εἰς Δόξαν»** (Β' Κορ. Γ' 18) αἰωνίως διατρίβοντες ἐν τῇ Εὐλογημένῃ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. **Ἀμήν. Γένοιτο.**

Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ

Φορητή εικόνα, έργον 17ου αιώνα, Μονή Αγίας Τριάδος Άρετίου, Νεάπολις Λασιθίου Κρήτης.